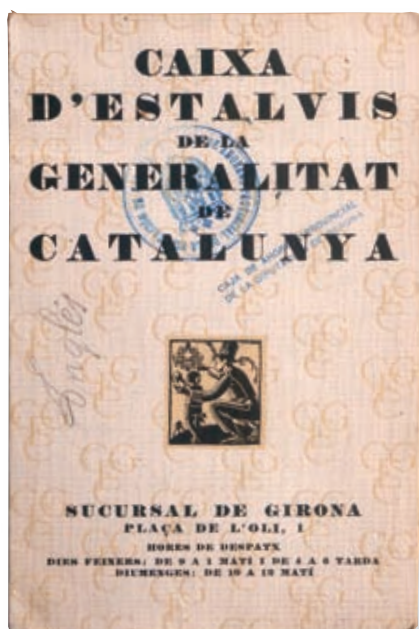

DE LA CAIXA DE LA POSTGUERRA A LA FUSIÓ

CAIXA GIRONA COMPLIRÀ 70 ANYS D'HISTÒRIA EL 2010

Al llarg del primer trimestre de 2010 s'espera que es completi la fusió de Caixa Girona, Caixa Manlleu, Caixa Terrassa i Caixa Sabadell, si els òrgans de govern de les respectives entitats així ho decideixen. A la pràctica, aquesta integració suposarà la desaparició de les entitats d'estalvis preexistents. D'aquesta manera es posarà fi a 70 anys d'història de la Caixa d'Estalvis Provincial de Girona.

ORIOL PUIG > TEXT
FONS CAIXA GIRONA > FOTOS

La Caja de Ahorros Provincial de Gerona va iniciar les seves operacions el 31 d'octubre de 1940, després d'un procés de gestació de menys d'un any. La necessitat del primer govern franquista de reactivar una producció agrícola estancada en un país que passava gana i es trobava en la misèria després de la Guerra Civil va tenir molt a veure amb la creació de l'entitat. Joaquín Benjumea era titular dels ministeris d'Agricultura i de Treball, el segon dels quals tenia a càrrec la tutela de les caixes d'estalvis, dedicades bàsicament al foment de l'estalvi. Per facilitar crèdit als agricul-

tors, Benjumea va publicar una ordre que obligava aquestes entitats a donar préstecs als agricultors i instava les diputacions provincials a crear caixes d'estalvis a les capitals de província on no hi hagués aquest servei.

A Catalunya hi havia en aquell moment una sola caixa d'origen provincial. Fundada per la Diputació de Barcelona, durant l'època republicana passà a la Generalitat, adoptà el nom de Caixa d'Estalvis de la Generalitat i va impulsar una expansió territorial que, a les comarques gironines, es va

traduir en l'obertura d'oficines a Girona, Sant Feliu de Guíxols, Palafrugell, Olot i Santa Coloma de Farners. Després de la guerra, recuperà l'antic nom de Caixa d'Estalvis Provincial de Barcelona -avui Caixa Catalunya- i va replegar l'activitat al seu territori original. Aquest fet i la nova normativa del govern franquista van propiciar el naixement de Caixa Girona, que assumí les cinc antigues oficines de la caixa barcelonina.

Amb seu a la plaça de l'Oli, la nova entitat també va obtenir l'edifici contigu de la Casa Prim (Fontana d'Or), que va permetre ampliar les oficines de la caixa provincial al cap de poc més d'un any. En plena postguerra i en el marc d'una important recessió econòmica, l'entitat va tenir un inici molt discret. En teoria, la caixa va néixer amb un capital inicial d'un milió de pessetes,

Caixa Girona va començar la seva activitat aprofitant l'antiga xarxa de cinc oficines de la Caixa de la Generalitat republicana

>> *Una guardiola de la Caixa Provincial per fomentar l'estalvi. Al costat, una antiga llibreta.*

però la Diputació només n'hi va aportar poc més de 300.000; la resta provenia d'un crèdit concedit per la mateixa caixa provincial en constitució a la seva fundadora. A banda d'aquest capital, la nova entitat disposava dels actius traspassats per la Caixa de la Generalitat, la meitat dels quals, però, estaven bloquejats en ser de titularitat d'institucions i persones no afins al nou règim (partits polítics, sindicats, etc.). Al mateix temps es va generar un conflicte sobre part dels actius amb la Caixa de la Diputació de Barcelona que no es va resoldre fins al 1946, amb la intervenció d'un tècnic del Govern. Dinou anys després de la seva fundació, la Caixa d'Estalvis Provincial de Girona només tenia unes reserves d'1,4 milions de pessetes.

El juny de 1960 es va inaugurar la nova seu central de Caixa Girona, situada al carrer de Sant Francesc. A partir d'aquell moment, la Fontana d'Or va passar a ser el centre cultural de l'obra social. La dècada dels anys seixanta va suposar la modernització de l'entitat, que va ampliar la quota de mercat i la seva xarxa d'oficines –que van superar la cinquantena– fins a convertir-se en la primera de la demarcació. Els dipò-

sits de l'entitat van passar en 16 anys (1959-1975) de 150 a 9.749 milions de pessetes, seguint la tendència positiva de la resta de caixes. El creixement dels dipòsits començava a repercutir positivament en el compte de resultats, tot i el fort intervencionisme de l'Estat, que comprometia bona part de les inversions i mantenia baixos els tipus d'interès.

Un dels impulsos més importants per a totes les caixes va arribar amb la reforma financera de l'any 1977. Promoguda pel vicepresident del govern Enrique Fuentes Quintana, va liberalitzar el sistema financer i va permetre a Caixa Girona ampliar les seves activitats de forma important, fins a equiparar-les amb les de les entitats bancàries. Entre altres mesures, la reforma va liberalitzar els tipus d'interès i va ampliar les possibilitats d'obertura d'oficines per part de les caixes fora del seu territori d'origen. Tot i això, Caixa Girona no va obrir la seva primera ofi-

La primera oficina de Caixa Girona fora de la demarcació es va obrir a Barcelona el 1989

CARLES MIRAL - FONTS DIPUTACIÓ DE GIRONA - INSPA

cina fora de la demarcació fins al 1989. Va ser a Barcelona, i aquell mateix any també va obrir sucursals a Malgrat de Mar i Madrid. L'arribada a Tarragona i Lleida no arribà fins a la segona meitat de la dècada del 2000, en compliment d'un dels objectius del pla estratègic presentat el 2005: arribar a tot el territori català.

Des de mitjan dels anys 80 fins avui, Caixa Girona ha viscut una expansió espectacular. En aquest període ha multi-

DEL PRIMER ATRACAMENT A LA DELINQUÈNCIA DE GUANT BLANC

Els atracaments a entitats financeres van ser, lamentablement, molt habituals al llarg dels anys 80 del segle passat. Les hemeroteques dels diaris així ho reflecteixen. El primer assalt a mà armada del qual hi ha constància a la demarcació es va viure el 17 de febrer de 1972 a la sucursal de Celrà de la Caixa d'Estalvis Provincial de Girona.

El diari *Los Sitios* de l'endemà va recollir la notícia: «Dos hombres enmascarados con sendas caretas de goma que les cubrían totalmente la cabeza han entrado en la mencionada Caja de Ahorro, y sin previo aviso, uno de ellos ha disparado su arma, que era una escopeta de caza, por encima de la cabeza del delegado de la Caja, don Narciso Ponsatí, mientras el otro le conminaba a abrir la caja fuerte y a que les entregara cuanto dinero en efectivo se hallara depositado. La cantidad que se llevaron fue de trescientas mil pesetas en billetes de banco, menospreciando la moneda, incluso la de cien pesetas. Se cree que eran tres los individuos que planearon el robo, pues además de los encapuchados, había otro aguardándoles en el coche que habían aparcado a unos veinte metros de la puerta». L'atracament va provocar un espectacular desplegament de la Guàrdia Civil a la muntanya dels Àngels, que va acabar, dies després, amb la detenció dels atracadors.

Amb els anys, la millora de la situació econòmica i l'increment de les mesures de seguretat a les sucursals financeres, els atracaments han disminuït, fins a convertir-se en accions molt aïllades. No obstant això, les entitats financeres continuen en el punt de mira dels delinqüents, i Caixa Girona no n'és una excepció. El gener de 2008, els Mossos d'Esquadra van detenir dotze persones, entre les quals hi havia el director d'una oficina bancària de Caixa de Girona a Malgrat de Mar, acusades d'estafar gairebé 5 milions d'euros a aquesta entitat bancària a través d'operacions fraudulentas de préstecs amb garantia hipotecària. Per fer les estafes, els detinguts compraven una finca al seu propietari legítim a preu de mercat mitjançant una hipoteca sol·licitada a la sucursal de Malgrat de Mar. Immediatament, el comprador venia l'immoble a un preu molt superior a un altre membre de la mateixa organització, el qual demanava una nova hipoteca en la mateixa oficina, que li concedien amb l'ajuda del director de la sucursal i amb la qual cancel·lava la del primer comprador.

>> La Fontana d'Or, seu de Caixa Girona el 1940.

plicat per deu la inversió creditícia i la gestió dels estalvis confiats pels clients, fins a sobrepasar els 6.000 i els 5.500 milions d'euros respectivament. Però part del creixement dels últims anys sembla que no tenia una base prou sòlida. A partir de l'entrada de l'euro, la disminució progressiva dels tipus d'interès i l'allargament dels terminis de retorn dels préstecs hipotecaris van crear el que els actuals dirigents de l'entitat han qualificat com «una il·lusió financera que va propiciar el creixement espectacular del sector immobiliari». A aquest fet, s'hi va sumar la crisi financera internacional iniciada als Estats Units, que va generar una crisi de confiança en un sector que ha entrat en un procés de reordenació.

El Govern ha constituït un Fons de Reestructuració Ordenada Bancària (FROB) per reestructurar el sector financer i dotar de recursos aquelles entitats que es vulguin fusionar. És el pas que ha donat Caixa Girona, de la mà d'entitats de dimensió i filosofia similar, com Caixa Manlleu, Caixa Sabadell o Caixa Terrassa. Amb voluntat de mantenir el valor de la territorialitat, preveuen una obra social diferenciada a cada un dels territoris on són presents. Entre altres virtuts de

El primer assalt a mà armada del qual hi ha constància a la demarcació es va viure el 17 de febrer de 1972 a la sucursal de Celrà

>> Interior d'una antiga oficina.

>> Cartell de foment de l'estalvi.

la integració, els respectius consells d'administració de les entitats asseguren que la nova entitat serà més sòlida i més dimensionada, la qual cosa permetrà un major accés als mercats internacionals de capital. La reestructuració implicarà també una important reducció de plantilla (més de 600 persones entre les quatre entitats) i de la xarxa d'oficines.

L'obra social

A diferència dels bancs, que destinen part dels seus beneficis a retribuir els seus accionistes, les caixes d'estalvis tenen com a principi fundacional revertir bona part dels seus beneficis a la societat en forma de dividend social. En el cas de Caixa Girona, això no va ser possible pràcticament fins a la dècada dels 60.

Durant els primers anys de vida de l'entitat, amb un volum de recursos molt escàs, la seva obra social es va limitar a promoure les virtuts de l'estalvi, sobretot entre els escolars. En plena dècada dels 40, la Caja de Ahorros Provincial de Gerona va ser una eina política més de la Diputació i del règim, per exemple amb el foment de premis literaris on resultaven premiades obres com *El mejor tipo de caballero cristiano*, *El amor a la Patria*, *La política Imperial de España* o *La vida del Caudillo Franco*.

A partir dels anys 50, i amb una economia més estabilitzada, la caixa va començar a destinar els seus excedents a obres benèfiques dependents de la Diputació, com ara assignacions als hospitals.

La modernització que va viure l'entitat a partir de la dècada dels 60 també es traslladà a la seva obra social. La memòria corresponent a 1960 destaca que per primera vegada es faria una «obra benèfico-social pròpia». La primera actuació va ser la Biblioteca d'Anglès (1961), i van seguir-la els ajuts als estudis dels empleats i els seus fills, o l'Escola d'Estudis Comercials, Arts i Oficis Aplicats. El 1961, l'excoronel rus Nicolau Woevodsky i la seva dona, Dorothy Webster, van cedir a Caixa Girona la finca de Cap Roig, a Calella de Palafrugell. Amb un castell i un important jardí botànic sota la propietat de la caixa d'estalvis, es va potenciar una instal·lació que més endavant s'ha convertit en escenari d'un dels festivals d'estiu més importants de Catalunya.

Els anys 70 es van posar les bases de dos pilars per a l'obra social: el centre Joan Riu i la Fontana d'Or. El primer és un centre d'atenció a nens dismi-

En plena dècada dels 40, la Caja de Ahorros Provincial de Gerona era una eina política més de la Diputació i del règim

nuïts psíquics profunds, que s'instal·là a Sant Gregori i que s'ha convertit en un centre de referència a les comarques de Girona. Per la seva part, la Fontana d'Or, que va ser objecte d'una llarga restauració, és des de 1973 la seu de l'obra cultural de l'entitat.

Un nom cada vegada més curt

La primera denominació de l'entitat va ser *Caja de Ahorros Provincial de la Diputación de Gerona*. L'any 1978, els nous estatuts de la caixa van preveure una denominació bilingüe: *Caja de Ahorros Provincial de Gerona* o *Caixa d'Estalvis Provincial de Girona*. Cal dir que aquest doble nom no s'utilitzà fins al 1982 en la redacció de la memòria, la qual no es va fer íntegrament en català fins al 1986. A banda de la denominació oficial, a partir de 1988 l'entitat començà a utilitzar el nom comercial *Caixa de Girona*, que el 2006 s'escurçà amb l'actual marca *Caixa Girona*.

Dotze o tretze presidents i quatre directors generals

Caixa Girona ha tingut tretze presidents des de la seva gènesi, vuit dels quals van assumir el càrrec pel fet d'ocupar la presidència de la Diputació de Girona, fundadora de la caixa. No va ser fins l'any 1978 que un decret del Govern va fer incompatibles les dues presidències.

PRECEDENTS: LES CAIXES MUNICIPALS I PARROQUIALS

Abans de la creació de Caixa Girona, a les comarques giro-nines hi havia hagut nombroses experiències de petites caixes d'estalvis impulsades des dels ajuntaments, les cooperatives, i fins i tot, parròquies. Així, trobem la Caja de Ahorros del Ampurdán, de Figueres, creada l'any 1915, o la Caixa d'Estalvis de Palafrugell, que va ser una de les més actives i va desenvolupar la seva activitat entre els anys 1880 i 1929.

Altres experiències van ser la caixa de Sant Joan de les Abadesses (1922), la Caja Rural de Ahorros y Préstamos de Torroella de Montgrí (1912-1928), la Caja de Ahorros Parroquial de Sant Hilari Sacalm (1933), la Caixa d'Estalvis de Darnius (1943), la Caja Rural de Crédito y Ahorro de Castelló d'Empúries (1945) i la Caixa d'Estalvis de Calonge (1946).

Així mateix, es van fundar la caixa d'estalvis de la Farga Bebié (Ripoll), la Caja Rural de Crédito y Ahorro de la Bisbal, la Caixa de la Colònia Bonmatí (Amer), la Caja de Ahorros d'Arbúcies o la Caixa de la Federació Agrària de Girona.

A Sant Feliu de Guíxols consten dues experiències a principi del segle xx: la Caja de Ahorros del Ateneo Social i la Caja Municipal de Ahorros, com també a Cassà de la Selva, amb la Caja de Ahorros San Martín i la caixa d'estalvis de la Cooperativa de Consum La Protectora, o a Banyoles, amb la Caja del Centro Obrero de Bañolas i la Caja Rural de Ahorros y Préstamos.

La majoria d'aquestes entitats, que disposaven de pocs clients i movien un volum de dipòsits escàs, van acabar absorbides per la Caixa de Pensions.

>> *L'antiga seu, a l'avinguda Sant Francesc de Girona, els anys 70.*

Joan Tarrús i Bru, com a president de la comissió gestora de la Diputació, va ser l'encarregat de posar la caixa en funcionament un cop va rebre'n l'ordre del Ministeri de Treball. El consell d'administració provisional de l'entitat es va reunir per primera vegada el 15 de febrer de 1940, en una sessió en què es va informar de les gestions fetes amb la Diputació de Barcelona per al traspass de les seves oficines a Girona. Va ser l'única reunió que va presidir Tarrús, ja que en la següent trobada –el 8 d'abril– Miquel Ordis ja l'havia substituït com a president de la gestora de la Diputació, i també de

Amb la fusió, les caixes preveuen una obra social diferenciada a cada un dels territoris on són presents

la caixa en projecte. Ordis va deixar el càrrec un any després (1941). El van seguir Federico López Tobar (1941-1944), Miquel Cuesta i Lastortres (1944-1947), Pere Bretcha i Galí (1947-1956), Joan de Llobet i Llavari (1956-1967), Pere Ordis i Llach (1967-1972), Antoni Xuclà i Bas (1972-1978), Josep Maria Ferrussola i Coris (1978-1985), Pere Franch i Frigoler (1985-1995), Joan Paredes i Hernández (1995-1996), Arcadi Calzada i Salavedra (1996-2009) i Manel Serra i Pardàs, elegit el passat juny i que passarà a ocupar una de les vicepresidències de l'entitat resultant de la integració de les caixes del Vallès, Osona i Girona.

Més estable ha estat el càrrec de director general: Josep Serra i Cortada (1940-1962), Joan Vergés i Prat (1962-1988), Aleix Gimbernat i Martí (1988-2008) i Jordi Blanch (des de 2008).

Oriol Puig és periodista.